

GESTRIKE -

Resonans

Nr 3-4 2018 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

TRADITION

FÖRNYELSE

GEMENSKAP

Från GSFs avtackningen av Bertil Månsson på Gävle Konserthus i maj. Det blev en kväll med god mat och musik.

Ordförandens ruta

Bästa medlemmar, livet är kort. Ibland alltför kort. Tänker på vår mångårige kassör och spelmanskamrat Bertil Månsson som många följde till sista vilan i Valbo kyrka 27 september. Själv befann jag mig utomlands, men stannade till en stund vid 14-tiden då begravningen i kyrkan började. Begrundade tillvaron och vad vi gör av vår tid på jorden. En må sköta om sig på bästa sätt. Jag är övertygad om att livslångt musicerande förlänger livet. Det ger mening åt och skänker gemenskap om man spelar tillsammans med andra. Ex i ett spelmanslag. En så komplex sysselsättning som att hantera ett instrument är rena hjärngymnastiken. Andra löser korsord eller sudoku. Själv gillar jag att skriva och formulera mig, förutom fiolspelande. Gillar att leta reda på fakta om spelmän som funnits. Fakta som är pusselbitar vilka, om de är många nog, kan teckna en bild av en spelmans/människas liv. Ni har fått ta del av många sådana pussel i Resonans genom åren. Mer kommer.

När en blickar tillbaka på en varm sommar så är den så full av spelaktivitet att en inte hinner och orkar delta i allt. Det är bra att så mycket händer. Även om det sker i total medieskugga. Vi håller på med våra intressen även om media struntar i det lilla som oftast sker på landet. Landsbygden och småorterna som ju mest är skräpyta enligt en storstadsekonom förra året. Vi får väl se när systemet pajar vilka som kan odla morötter och potatis. När Spotify pajar så kan VI spel vidare ändå. Livemusik är bäst.

Eder Michael

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikelåtar !!
GSFs PG 542598-8 VUXENMEDLEM: 300 KR, UNGDOM UPP TILL 20 ÅR: 100 KR.

www.gastriklandsspelmansforbund.se låtar finns att ladda ner...

Ordförande:

Michael Müller Oslättforsv 236 80598 Gävle 072-2193956 michaelmuller53@gmail.com

Kassör, medlemsmatrikel, SSR, Instrumentförsäkring:

Gunnar Lundberg kassör. Släntvägen 1, 81333 Hofors 0730-315063 galx@tele2.se

Ledamöter:

Michael Nylin Agavägen 22B, 81160 Sandviken 070-2483249 michael.nylin1959@gmail.com

Lena Brunk Gamla Vägen 20, 81230 Storvik 070-4141262 lana.brunk@gmail.com

Mikael Nykäsenoja Biskopskulla, Högstena 6, 74963 Örsundsbro 076-8373660 nykasenoja@gmail.com

Bernt Lindström Stenbäcken 35 81693 Ockelbo 072-2452577 berntolindstrom@gmail.com

Kristina Selinder Lexev 33E, 80627 Gävle 073-9638756 kristinaselinder@hotmail.com

Styrelsesuppleanter:

Anette Dahlbom Västervallsv 11, 80597 Gävle 076-1042302 anette@dahlbomsfast.se

Margitha Lindblom Rudammsg 44, 80311 Gävle 0706-552057 margitha.lindblom@gmail.com

Tidningsredaktör och ansvarig utgivare för

Gestrike-RESONANS GSFs medlemstidning, ansvarig utgivare samt texter Michael Müller.

VALBEREDNING: Mikael Nykäsenoja REVISORER: Lennart Östblom, Pär Åslund

Kalendarium hösten 2018 för Gästrikland

SAW SAW SAW Första måndagen i månaden kl 18-22 på Tennstopet i Gävle. Kom och föreslå låtar och spela med. Gott käk och fin pilsner. Hela sommaren. Hela hösten. Hela året.

12 okt fre kl 19.30 Bergs Kvarnkafe Duo Disparat & Anti Palanen

17 okt ons kl 11.30 Björksära kyrka Sångkvartetten Kongero

18 okt tors WS med Kongero i Gävle se www.kongero.se

19 okt fre kl 19.00 Kongero ger Housekonsert på S. Sjötullsgatan i Gävle se hemsida

27 okt lör Uppsala konserthus Oktoberstämman

3 nov lör Spegeln, Gävle Tzeitel

10 nov lör kl 19.00 Folkmusiknatta i Falun Kulturhuset (fd FH).

21 nov ons kl 19.00 Drömfabriken Sandviken Tzeitel

25 nov sön kl 16.00 Wij trädgård, Ockelbo West/Härdelin/Långbacka

5 dec ons kl 19.00 Gävle Konserthus The Goodbye Girls, Lena Jonsson med 3 kompisar från Kanada & USA.

16 dec kl 16.00 Gävle Konserthus En fröjdefull fest Görgen med G och Kersti Ståbi, Gävle Symfoniork. Hiskeliga historier å musik.

3 jan tors kl 19.00 Oslättfors Kyrka. Konsert + fika + eget spel. En slags julfest eller ut med Julen.

Du är väl medlem: Replik.

Det är högst oroande att den nye kassören i GSF tycks vara helt oförmögen att räkna rätt, vilket den vaksamme redaktören observerat. Men, saken är den att Torsåkers spl faktiskt hade en medlemsavgift på 20 kr tidigare men uttaxeringen skedde ungefär vart 20e år. Förra gången var före Kristinas inträde i laget. Det blir ungefär 1 kr per år och höjningen till 100 kr blir då ca 10000 %.

Kanske något för kvällspressen att slå larm om, funderar Gunnar Lundberg (kassör i GSF men nte i Torsåkers spl).

Vad är detta? Vänd så kan du läsa....

Hemma hos Lärk-Jonas i Slätfallet

Det var inte bara han som fick besök Kristi Himmelfärdsdagen den 10 maj. Vi 8 tappra hade med oss fika och tog oss på omvägar fram till stugan som Gustaf Jernberg växte upp i Sikvik. Där bor ett par permanent nu igen efter att ha grävt om lite på tomten med bla avlopp och vatten. Vi spelade lite låtar såklart och till slut kom mannen i huset ut och vi pratade lite.

Vi åkte vidare via Vårvik till Långbromurarna där AG Boström bodde en 15-årsperiod i slutet av 1800-talet. Därefter fortsatte vi från Järvsta via Mårtsbo den sk. "Bostigen" genom skogen och över E4 till Dalen. Det var en av huvudvägarna mellan Hedesunda och Gävle förr. I Dalen föddes AG Boström och det finns en textsnitt till en polska som går: " *"Jöns Jönsson han spelar lätt på fiol, Jöns Jönssons Anna dansar lätt i sin kjol"*.

Idag ser man inte mycket av de glest spridda husen mitt i skogen. Dock centralt beläget på den väg vi åkt från Järvsta, dvs Hedesundabornas väg in till Gävle, men även till Älvkarleö bruk och Älvkarleby. Vi stannade dock inte förrän vi åkt lite längre söderut på dagens Hedesundaväg. Där kom givetvis skyltar om att svänga in mot Bastfallet och därifrån till Slätfallet. Om ni ser ovan så är det inte mycket att se trots att vi står mitt i Lärk-torpet. Hörn och grundstenar kan skönjas. Vi spelade låtar efter Jonas och Olle, men inget hände. Ingen bjöd på kaffe, inga strängar brast och taglet höll. Det får vi ta som ett gott omen.

Menar Michael

Årsundaruschen 2018 Spel och dans i Årsunda

Pingstafton samlades spelmän och dansare på Strandbaden i Årsunda för att inleda sommarsången, och efter en sträng vinter kunde förutsättningarna inte ha varit bättre. Strålände sol från en klarblå himmel. Nytt för året, var att dagen inleddes med kurser på fiol, munspel, durspel och dans på förmiddagen - en populär nyhet att döma av deltagarantalet, där man fick nya låtar och många speltips av väletablerade, rikskända spelmän. Dansarna fick en specialträning av danser som kommer att tas upp under Nordlek – en årlig nordisk dansstämman som i år ska hållas på Lugnet i Falun 10-15 juli.

Klockan 12 var det dags för allspelet, där alla spelmän bjöds in att delta – i år under ledning av Kristina Selinder på fiol och Håkan Andersson på durspel. Låtarna ur den lokala musikskatten har varit tillgängliga på Årsundaruschens hemsida, vilket gjorde att många kunde stämma in i orkestern - en häftig upplevelse. Efter allspelet var det dags för utdelning av årets Jernbergsmedalj *"till en förtjänt spelman/spelkvinna, som förvaltar den lokala musikskatt som finns efter riksspelmannen Gustaf Jernberg"*. Årets mottagare var Ville Syri – en ung spelman från Gävle, som i dag är en av ledarna i Sandvikens Spelmanslag och som även leder Saftorkestern med rötter i Storvik. *"Att få medaljen är en sporre att arbeta vidare med Jernbergsmusiken och hitta nya möjligheter"* sa Ville i sitt tacktal, innan han gav prov på sin spelkonst.

Efter medaljutdelningen var det dags för publiken i den fullsatta uteserveringen att njuta av scenframträdandena, som vanligt med en stor variation av sång, musik och dans i olika stilar. Deltagarna från

danskursen uppvisade prov på en del av de nordiska samdanserna, som hade dansats på kursen och som skulle framföras på Nordlek i juli. Ett uppskattat inslag var när ett par från Högbo Folkdansgille inte kunde motstå musiken, utan spontant bjöd upp till dans. Ett 20-tal olika grupper lät publiken njuta, innan dansen började kl. 17.00, där ett tiotal olika spelmannslag bjöd upp till gammeldans och polskor.

Per Åslund, Årsundaruschen

Satsar STORT gör ÅRSUNDARUSCHEN. Det blir en vinterstämma lördag 9 februari 2019 med början kl 17.00. På Strandbaden så klart ! Kolla på www.arsundaruschen.com

GUF har nu bildats för 6e gången

Denna upplaga av GUF (Gävleborgs Ungdoms Folkband) som ska finnas i 2 år (istf. 3 år), består av fler gästrikar än hälsingar för första gången under alla år. Kul. Vi får se vad det innebär för framtiden. Det är troligen ett resultat av att både Gävle och Ockelbo Kulturskolor erbjuder folkmusikaliskt spelande till sina elever.

FolkUngar 2017 (Tas med sent men bättre än aldrig).

Lite om vårt år på vägarna och nya spännande samarbeten.

Det här året har ca 5000 barn och unga i Jämtland, Värmland, Dalsland, Stockholm, Medelpad, Uppland, Dalarna, Gästrikland och Hälsingland deltagit i FolkUngars workshops, föreställningar, läger m.m. och spelat fiol, gitalele, dansat, sjungit, skapat texter, löst mysterier och stått på scen.

Föreställningen **"FolkUngapatrullen och Vinterfesten"**, som vi arbetade fram under hösten 2016 hade premiär i januari 2017 och har sedan dess blivit en succé! Vi har spelat den runt om i landet och massor med barn har blivit en del av FolkUngapatrullen och spelat gitarr på festen i Trollgrottan.

I Gävle och Sandviken besökte vi **träningsskolor** under våren. Tillsammans med sina fantastiska assistenter fick barn med olika funktionsvariationer uppleva hur det är att spela tillsammans. Dagar som rörde om våra känslor rejält!

I slutet på mars åkte vi ner till **Sunne och Västanå teaters** fina lokal för att spela med barn i föreställningen FolkUngapatrullen. Vi passade därefter på att diskutera ett kommande samarbete med Västanå Teater i samarbete med Kulturskolan i Sunne kommun.

I januari och februari hade vårt nya, mer fördjupade koncept **"FolkUngar på scen" sett dagens ljus** genom ett samarbete med åk 2-3 på Vallhovskolan i Sandviken. **På Rimbostämman** lördagen 2 juni, hade vi hade spelkurs för den härliga barngrupp ni ser nedan med scenuppträdande som avslutning. Sedan följde en riktigt trevlig stämma där barnen stormtrivdes. **På Bingsjöstämman** 5:e juli och **Bjuråkerstämman** 14 juli gjorde vi "FolkUngapatrullen på äventyr" tillsammans med en stor hög härliga barn och föräldrar som alla ville följa med på äventyr och leta efter de försvunna gitarrerna. Kul! Därefter (15 -16 juli) var det dags för **FolkUngars sommarläger** i samarbete med Bjuråkersstämman. 67 barn deltog under lördagen och en söndagen. Vi hade

även en fiolkurs för barn som spelat några år. Lotta Andersson var deras ledare. Båda kurserna uppträdde i den maffiga (och regniga) slutkonserten tillsammans 27 juli reste FolkUngar till en **Folkkulturtag i Sundsvall** för att göra vår workshop.

Med Agneta Stolpe som regissör, mentor och coach i röst & scenteknik, en mycket välbehövlig energikick för teamet. **FolkUngapatrullen och Vinterfesten** med otrligt proffsig hjälp av Agneta Stolpe gick det fort och vi alla fick nya redskap av henne som vi kan jobba med på scen.

David Albertsson slutade under året och har ersatts av en fantastisk musiker och rolig person, gitarristen Ian Carr.

Under hösten har vi skrivit samarbetsavtal med Ljusdalsbygdens Museum om en fast spelplats för FolkUngar i deras nya lokaler i gamla Mejeriet i Ljusdal. FolkUngar planerar att flytta in under 2019. Ett samarbete som ni kommer att få höra mer om och som vi verkligen ser fram emot!

Eiwor Kjellberg -projektledare (förkortad version av Michael M)

Sälen en helg i september

En helg i slutet av september for ett gäng gästrikar till fjälls för att delta i Dalarnas spelmansförbunds höststämma i Högfjällshotellet. Vi var elva stycken – och eftersom vi inte lyckades dominera stämman som räknade 300 deltagare, ägnade vi oss mest åt varandra. På fredagskvällen hade vi ett riktigt partaj med hög stämning i en av våra lägenheter. Vi frossade i läckra hembakta pajer, sallad, äppelkakor med mera. Och vi spelade förstås – bland många låtar märktes polskor efter Jönsbo-Nils och Nilsbo-Jöns!

På lördagen traskade vi på fjället norrut. Det var någon plusgrad, soligt och frisk vind från nordväst – kort sagt ett härligt fjällväder. Turen på 9 km tog ett par timmar. På kvällen var det allmän fest med middag,

framträdanden av storspelmän som Per Gudmundson och Bengan Jansson, allspel, dans – och så stod vi plötsligt i en passage och spelade Gästrikelåtar.

Efter en lång frukost på söndagsmorgonen, städning och ytterligare ett antal skämt for vi hemåt – alla mycket nöjda med helgen! Mindes *Gunnar Lundberg*

I en av lägenheterna hade kylskåpet stått på glänt länge. Luftfukten hade transformerats till snö/is. Under upptiningen framgick att det fanns fryst kyckling i skåpet. Den åts icke.

Om ni spelmän vill så åker vi till Sälen även nästa år i september. Frisk luft, god mat, mycket musik, gemenskap, dans. Det heter ju På gränsen och i år hade man lyckats få dit norska spelmän från Hamar bla. Kanske blir fler framöver, ju bättre stämman blir. Även hälsingar hade visst vågat sig dit.

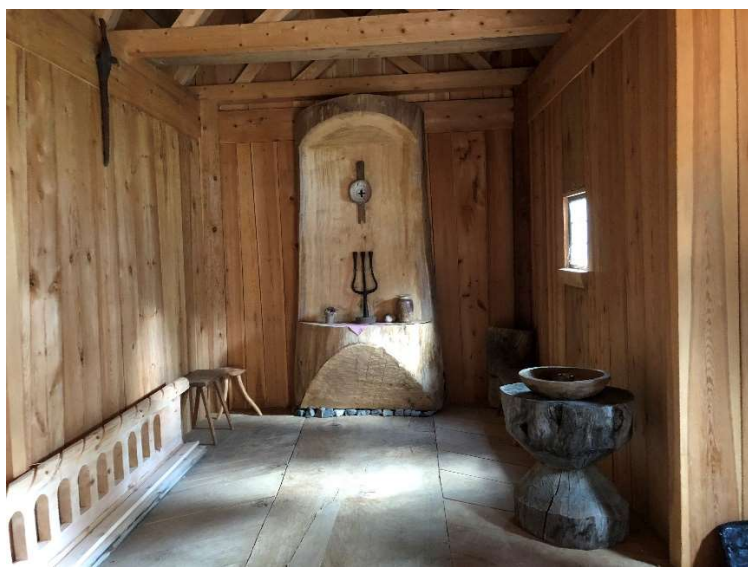
Spelmansfrukost på Oklagård den 18 augusti.

Lördagen den 18 augusti var det dags för årets spelmansfrukost i Oklagård. I år var det för 4:e gången. Som tidigare år började frukosten med allspel i stavkyrkan. Som vanligt började Anders Woxberg spelningen med sin låt, Upp genom Ödmården.

Det var inte så många spelmän och inte så stor publik, fem spelmän och fem i publiken. I publiken fanns en gospelsångerska från USA, som var på besök i Ockelbo, vilken sedan hade konsert i Ockelbo kyrka på onsdagen. Hon sjöng några sånger i stavkyrkan och hade en underbar sångröst, som verkligen kom till sin rätt i stavkyrkan och spelmännen spelade med. Efter ca en timmes spelning i kyrkan, togs matsäcken fram och frukosten dukades upp i strålande solsken. Efter frukosten fortsatte spelandet en stund till.

Vi som var där fick vara med om en magisk upplevelse i stavkyrkan.

Vid pennan Torsten Haglund

Imponerande bygge som Anders gjort. En stavkyrka ut i minsta detalj. Invigt av spelmän 2017 på spelmansfrukosten. Fattas bara att någon biskop skulle ha närvarat. Besök Oklagård någon gång. Det är skyltat från Åmotvägen.

Spelman till havs

Kåken i Södra Åbyggeby, en kvart från Gävle ska säljas och det är nästan rent på möbler i huset. Familjen ska flytta till sitt hus på ön Nygrundshällan, i Bottenviken en bit från Trödje på väg mot Finland.

- *Det kommer att vara vårt fasta boende tills isen lägger sig*, berättar Christian. Sedan ska familjen ha ett enklare boende inne i land under vintern. Christian Blackmon kommer att få sitta en hel del i sin båt när han ska till och från jobbet. Jag föreslår att vi ska gå ut i skogen och spela in men det duggregnar. Inte bra för gitarren. Christian Blackmon har hämtat sin nya gitarr. Den får inte utsättas för provningar i onödan. Vi hittar ett utstädat rum med fin akustik. Nå, Christian, vad är en Gästrikelåt?

- *För mig är det musik som blivit influerad av järnet och järnbruken har medfört att vi haft kontakter med omvärlden. Även regementet har betytt mycket. Gästrikelåtar är många gånger komplexa och svårförutsägbara vilket blir en utmaning för en spelman.*

Kontakten med folkmusik kom under studietiden till agronom i Uppsala via blues och irländsk folkmusik. Upplands- och Dala-låtar blev också vardagsmat utan att Christian reflekterade över musiken från Gästrikland. Så skulle han vara med i en konsertserie med gästrikelåtar och fick en lista på 65 låtar att lära sig.

- *Det var ett bryskt uppvaknande*, minns Christian. *Låtarna följde inga regler och det gick inte att fuska. Det blev att lära sig den hårda vägen.*

- *Man kan köpa ett bra instrument, men man kan inte köpa sig övningstimmar*, säger Christian och klappar om sin nya gitarr och berättar om Pippi Långstrump som hade köpt en trumpet och fick frågan...

- Kan du spela trumpet? - Hur ska jag kunna veta det. Jag har ju inte försökt, svarade Pippi.

Christian försökte och tränade och tränade. Som gitarrist kan han inte spela en kontinuerlig ton som fiolspelmännen som kan forma den med stråken eller vänstra handens fingrar. När Christian slår an tonen på strängen så kan den bara leva på klangen. - *På gitarr är du beroende av strängens självvibration*".

Christian blev inspirerad av Roger Tallroth att stämma om gitarren. Varannan kvart, varannan kvint. Vartannat strängintervall är som på en fiol. Så här: D-G-D-G-D-G. Då han spelar tonen d på g-strängen så klingar alla strängar med som är stämda i D. Det låter nördigt och är det, men på det här sättet kan Christian "*tänka fiol*" och hitta melodierna på gitarren och gitarrens klangförmåga utnyttjas bättre.

Under uppväxten spelade pappa Nick akustisk gitarr, lillebror William spelar trummor i grindcore-bandet Gadget som befinner sig på andra ändan av melodilinjen. Grindcore kännetecknas av intensivt blastbeattrummande, tremolo-riffande, brutal sång och mycket korta låtar – allt det som inte kännetecknar Christians musik. Uppenbarligen fungerar grindcore-punken lugnande. - *William är lugnare än jag*, säger Christian som får hålla tillbaka när ha spelar. Han följer långa melodislingor som måste få klinga ut.

Gitarren har kommit tillbaka in i svensk folkmusik, från att ha varit ett rytminstrument där man spelade "bom-tjacka" till att bli en sofistikerat melodiinstrument mycket tack vare Roger Tallroth i Uppsala och Christian Blackmon, nu på Nygrundshällan i Bottenviken.

TACK för text och bild: Thomas Fahlander.

1977 i Koversta spelade en då skäggig GSF-ordförande med Bertil för första gången. Den koncentrerade spelmannen i dräkt är Östen Ek från Valbo.

Till minne av Bertil Månsson 1947-2018

Vår gode spelkamrat och vän har fått sin sista vila.

Vi tycker att det är alldeles för tidigt, men vi är glada för att han ändå var med oss i Bingsjö på spelmansstämman i somras, trots att krafterna inte fanns fullt ut.

Han var en bekantskap, som via spelmansmusiken, började på 1970-talets mitt och utvecklade sig till vänskap som höll in i det sista. Då saknar man honom redan.

Bertil hade en hel del visdom att dela med sig av privat, för han var en eftertänksam man som inte förhastade sig och sällan blev arg. Han kom med kloka slutsatser som ledde framåt.

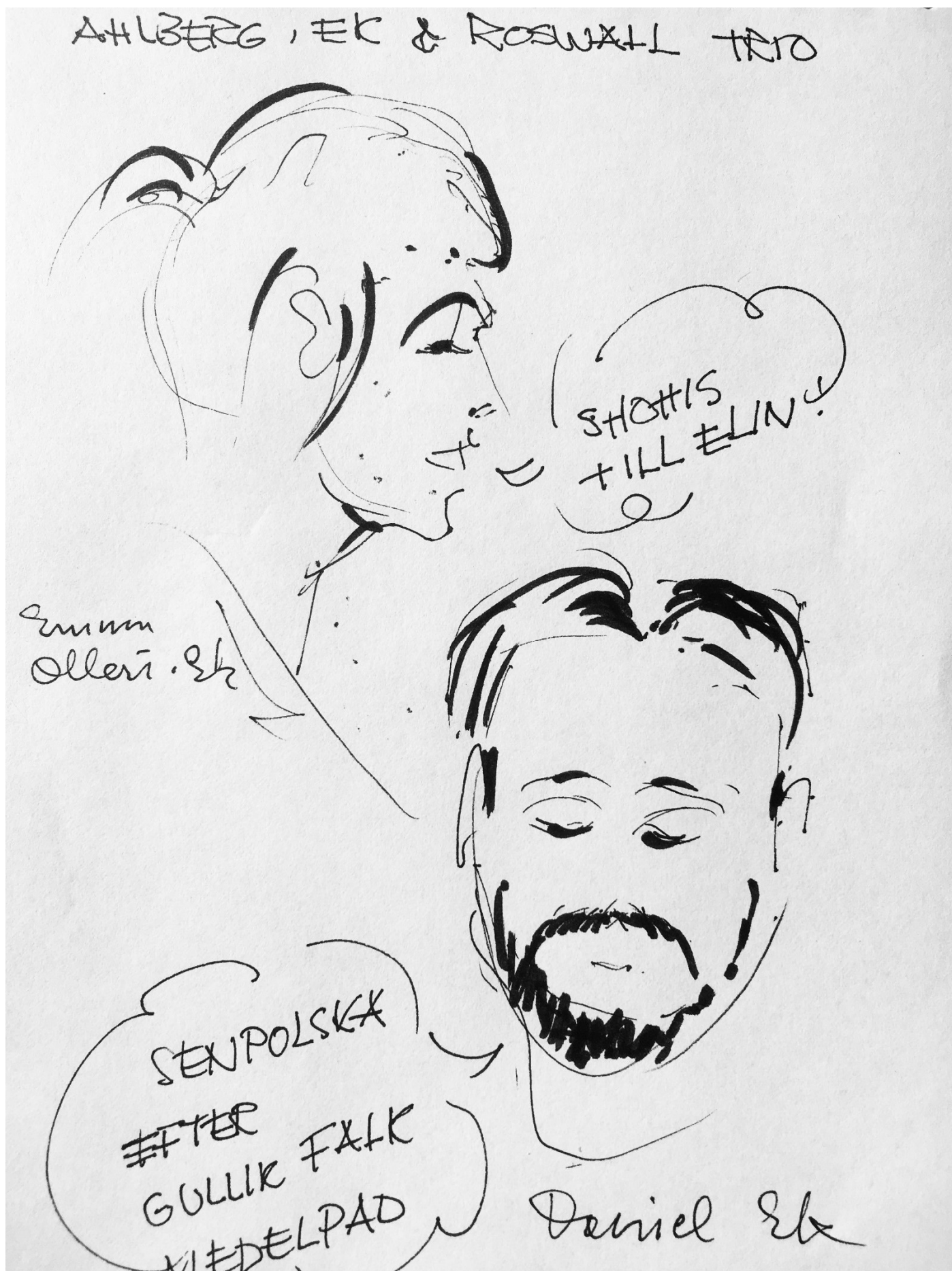
Hans ideella arbete i Gästriklands Spelmansförbund och Gävle Folkmusikförening kan inte överskattas. Han ställde alltid upp och fullföljde oklanderligt sina åtaganden.

Som spelledare för Gävle Spelmanslag höll han Gästriklands folkmusikskatt högt, trots sin jämtländska spelmanshärkomst.

Folkmusiken på fiol ledde till även till ett stort fiol- och stråkintresse. Ett intresse som tog honom till Londons fiolauktioner, utställningar i Italien och museer med instrumentsamlingar.

Vi kommer att minnas Bertil som den intresserade och levnadsglade spelmannen och kamraten.

Michael Müller ordförande i Gästriklands Spelmansförbund och vän

Konstnärligt bidrag från före stadsarkitekten och spelmannen Gunnar Lidfeldt från konserten med gruppen Ahlberg, Ek & Rosvall på Gävle konserthus i maj.